

Jaarverslag van het ethisch comité 2018-2019

Inleiding

Het ethisch comité van Smart werd voor het eerst samengesteld tijdens dit academiejaar 2018-2019. In het najaar van 2018 werden de leden geselecteerd en in februari 2019 werd er bij wijze van eerste kennismaking een werkvergadering op verplaatsing georganiseerd.

De eerste taak van het ethisch comité bestond erin het huishoudelijk reglement af te ronden (dat uiteindelijk de titel "Organisatie van het ethisch comité" draagt) en in het mate van het mogelijke een antwoord te bieden op de eerste vragen.

Tijdens de eerste vergaderingen kon het ethisch comité zijn manier van werken testen. Er werd voorrang gegeven aan een hands-on aanpak met kostbaar advies van externe deskundigen. Het ethisch comité hield zich twee jaar aan die manier van werken, aangezien het de eerste keer is dat Smart over zo een orgaan beschikt.

De samenstelling van het ethisch comité

Het ethisch comité van Smart bestaat uit twee vaste personeelsleden die tevens vennoot zijn: Anke Buxmann, voormalig adviesverlener en werknemster bij de operationele directie, en Jean-Bernard Robillard, adviesverlener en lid/gebruiker van Smart

— twee externe deskundigen: Monique Boulad, voormalig voorzitter van het ethisch comité van de Federatie van Franstalige wijkgezondheidscentra, en Stéphane Veyer, lid van het ethisch comité van Coopaname

— twee leden die vennoot zijn van categorie A: Ann De Visscher, Lucas Lecomte

— één animatrice: Sarah de Heusch, projectverantwoordelijke binnen de algemene directie/directie ontwikkeling

De profielen werden geselecteerd op basis van de volgende criteria:

— Activiteitssector: artistiek, creatief, niet-artistiek

— Anciënniteit bij Smart: evenwicht tussen nieuwe en ervaren vennoten

— Leeftijd

— Activiteit; regelmatig of niet

— Taal: NL/ FR

— Woonplaats

Ondanks de aanbevelingen van de raad van bestuur (RvB) werd op uitdrukkelijke vraag van de werkgroep "ethisch comité" (SIP 2018) de voorkeur gegeven aan een loting om het comité samen te stellen. De vorming van een comité van wijzen zoals gesuggereerd door de RvB lijkt moeilijk uit te voeren; hoe selecteren we de leden? En moeilijk te rechtvaardigen; wie zijn de 'wijzen' binnen Smart? Risico op vriendjespolitiek, en de samenstelling zou niet divers genoeg zijn. Door de leden uit te loten, kan het ethisch comité de diversiteit van de doelgroepen van Smart beter weerspiegelen, aangezien de ethische expertise gegarandeerd wordt door externe deskundigen.

Het lijkt dus relevant om de leden die tevens vennoot zijn, uit te loten. Op die manier is het mogelijk om personen bij het comité te betrekken die zich niet spontaan kandidaat zouden stellen als ze niet persoonlijk werden aangesproken. Iedereen die sinds het begin bij het comité betrokken is, heeft zich ingezet en heeft aan alle vergaderingen deelgenomen. Hoewel dit een goede manier is om interesse te wekken bij de leden, neemt het wel wat tijd in beslag om alle uitgelote personen te contacteren en te overtuigen om deel te nemen.

Idealiter wilden we vijf vennoten van categorie A uitloten, maar eigenlijk hebben slechts twee leden die vennoot zijn van categorie A deelgenomen. Eén persoon, die aan geen enkele vergadering deelnam, heeft zich omwille van gezondheidsredenen teruggetrokken, een andere was afwezig om persoonlijke redenen, en voor het laatste profiel, een Nederlandstalige man die regelmatig actief is in de artistieke of creatieve sector, vonden we simpelweg geen kandidaat, ofwel omdat de voertaal Frans is, ofwel door een gebrek aan tijd. Door het secretariaat aan iemand anders toe te wijzen, zou de animatrice tijd hebben om het laatste profiel te vinden. Die werktijd werd dit jaar onderschat.

Bij de externe deskundigen is het voor Stéphane Veyer moeilijk om aan elke vergadering deel te nemen, aangezien hij in Frankrijk woont. Dat was geweten van bij de start. Zijn profiel als actief lid van een ethisch comité van een structuur die dicht aanleunt bij Smart, meer bepaald Coopaname (ook een partner van Bigre!), lijkt ons interessant. Aangezien Monique Boulad ervaring heeft in een ander domein, de gezondheidssector, zou ze graag willen dat een andere deskundige aanwezig is als Stéphane er niet is.

Bijeenkomsten

Het ethisch comité is 4 keer bijeengekomen sinds begin 2019

- 14 & 15 februari: werkvergadering op verplaatsing vlak bij Gent
- 15 maart
- 16 april
- 3 mei

Er is een vergadering gepland op 7 juni.

De werkvergadering op verplaatsing zorgde voor een goed groepsgevoel. Bovendien werd de basis gelegd voor een werk in alle rust en vertrouwen.

Een bijeenkomst van drie uur per maand lijkt een goed werkritme te zijn.

Het huishoudelijk reglement wordt de “Organisatie van het ethisch comité”

Als eerste taak, die de RvB aan het ethisch comité gaf, moest het comité zijn huishoudelijk reglement afwerken. Dat is gebeurd, zie bijlage 1 van dit document.

De titel van het document werd echter “Organisatie van het ethisch comité”, omdat het eerder een werkingskader vormt.

Het ethisch comité heeft besloten om er een helder en eenvoudig document van te maken. Toch werd nog besloten om een meer gedetailleerd stappenplan voor intern gebruik op te stellen, dat een overzicht biedt van alle besprekingen.

De behandelde onderwerpen

— De eerste onderwerpen die aan het ethisch comité werden voorgelegd, waren vragen over de grenzen van het manipuleren van het lichaam, die van ver of dichtbij te maken hebben met seksuele praktijken (aanvaardt Smart bondageactiviteiten?) en over de manipulatie van de geest (vragen over activiteiten met betrekking tot begeleiding en persoonlijke ontwikkeling). Gelijkaardige vragen hebben de oprichting van het ethisch comité bevorderd tijdens het eerste jaar van Smart in Progress, toen Smart besloot om zich open te stellen voor alle activiteitensectoren.

— Er werd voorgesteld om een link te creëren tussen de ethische comités van Smart en van Coopaname om hun benaderingen en vooruitgang te kunnen delen

— Het ethisch comité heeft de kwestie van de vergoeding van zijn deelnemers op tafel gelegd, des te meer omdat het over een permanente werkgroep gaat. De gepresteerde uren door de personeelsleden van Smart die bij het ethisch comité betrokken zijn, worden beschouwd als werkuren, omdat hun aanwezigheid nu eenmaal essentieel is omwille van hun ervaring met de werking van Smart. Het lijkt dus logisch dat de externe deskundigen en de leden die vennoot zijn van categorie A ook vergoed zouden worden voor hun deelname. Het is aan de RvB om de bepalingen van die vergoeding vast te leggen.

Vervolg

— Onderwerpen: met het oog op de verzamelde vragen wil het ethisch comité zich in 2019-2020 vooral buigen over de vragen wat betreft de grenzen van het manipuleren van het lichaam en de geest, om voor de adviesverleners en de gebruikers een helder, transparanter beleid te kunnen invoeren.

— Samenstelling: in september 2019 krijgt het ethisch comité er drie nieuwe leden bij

— Communicatie: het ethisch comité zal de gebruikers van Smart duidelijk informeren over zijn rol en de limieten van zijn functies. Bovendien zal het comité de gebruikers aanmoedigen om vragen te stellen die verband houden met het ethische domein.

Vragen voor de RvB

— Goedkeuring van het lotingsysteem voor de samenstelling van het ethisch comité

— Vaststelling van de bepalingen voor de vergoeding van de deelnemers aan het ethisch comité